

Danmarks samtænkte freds- og stabiliseringsindsatser 2017

Den Interministerielle Samtækningsstyregruppe

STATSMINISTERIET • UDENRIGSMINISTERIET • FORSVARSMINISTERIET • JUSTITSMINISTERIET

INDHOLD

SAMMENDRAG.....	2
FREDS- OG STABILISERINGSFONDEN.....	4
Støtte fordelt på programmer i 2017	4
REGIONALE PROGRAMMER.....	5
Syrien-Irak.....	5
Afrikas Horn.....	6
Sahel	8
Maritim sikkerhed i Guineabugten.....	9
Afghanistan-Pakistan	9
Bekæmpelse af voldelig ekstremisme i Mellemøsten.....	10
ANDRE STRATEGISKE INDSATSER.....	10
FN's fredsbevarende kapacitet.....	10
Libyen	11
Det internationale atomagentur, IAEA.....	11
Ukraine.....	12
2018.....	12

SAMMENDRAG

Konflikter og ustabilitet langt fra Danmarks grænser giver anledning til udfordringer i Europa og Danmark blandt andet i form af migration og terrorisme. Disse udfordringer er store og løses ikke grundlæggende med et snuptag, men gennem lange og bredspektrede indsatser, hvor en række udenrigs-, sikkerheds-, forsvars- og udviklingspolitiske værktøjer tages i brug. Freds- og stabiliseringsindsatser i krydsfeltet mellem sikkerhed og udvikling er et værktøj i denne sammenhæng, og derfor er samtænkte freds- og stabiliseringsindsatser fortsat en prioritet i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Freds- og stabiliseringsindsatserne skal bidrage til at forebygge konflikter i skrøbelige lande og regioner, men de skal også bidrage til at stabilisere områder, som har været ramt af konflikt.

Som det fremgår af regeringens Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Strategi 2017-2018, vil Danmark med midler fra Freds- og Stabiliseringsfonden fortsat reagere på pludselige kriser og behov og gennemføre freds- og stabiliseringsindsatser. Denne årsrapport gennemgår de væsentligste indsatser og udviklinger i det danske samtænkte stabiliseringsengagement i 2017 med særlig fokus på aktiviteterne under Freds- og Stabiliseringsfonden.

I 2017 blev der gennemført freds- og stabiliseringsindsatser i en række af verdens brændpunkter, navnlig Syrien-Irak, Sahel, Afrikas Horn og Afghanistan-Pakistan. Herudover var fokus rettet mod en række tematiske indsatsområder som antiradikalisering og terrorforebyggelse i Mellemøsten, maritim sikkerhed i Guineabugten og FN's evne til stabilisering og fredsbevaring. Endelig har der været afsat midler til at kunne respondere på pludselige kriser eller behov eksempelvis i Libyen. Samlet set blev der med midler fra Freds- og Stabiliseringsfonden støttet indsatser for i alt ca. 350 mio. kr. i 2017.

Engagementerne under Fonden blev i 2017 implementeret af en række danske myndigheder, herunder Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet, Forsvaret, Hjemmeværnet, Rigspolitiet, Politiets Efterretningstjeneste samt Center for Biosikring og Bioberedskab, som regel i samarbejde med internationale partnere.

Fondens økonomisk største program er det regionale stabiliseringsprogram for Syrien og Irak, som blev indledt i 2016 og løber frem til udgangen af 2018. Henset til de aktuelle behov i både Syrien og Irak og samarbejdet inden for rammerne af den internationale koalition mod ISIL er programmet målrettet de umiddelbare stabiliseringsbehov i regionen. Minerydning og basale serviceydelser bidrager til at muliggøre fordrenes tilbagevenden til nyligt befriede områder i Irak. I Syrien har programmet fokus på støtte til politi, civilt beredskab og serviceydelser i oppositionskontrollerede områder såvel som fremme af en inklusiv politisk dialog. I kølvandet på befrielsen af Raqqa kunne programmet ligeledes støtte en større minerydningsindsats.

Det igangværende stabiliseringsprogram for Afrikas Horn fokuserer geografisk på Somalia, Kenya og Etiopien og løber frem til medio 2018, hvor en ny fase af programmet forventes igangsat. Et af programmets overordnede mål er at styrke den regionale fredsbevarende kapacitet, og som led heri har Danmark i 2017 støttet gennemførelsen af en større feltøvelse for den østafrikanske reaktionsstyrke (EASF). Endvidere har Danmark igen i 2017 bidraget til Somalia Stability Fund, der i 2017 styrkede sit strategiske fokus bl.a. ved en ny tilgang til at sikre inklusion af kvinder.

Billedet viser etiopiske styrker, der undervises i CIMIC af danske og britiske instruktører i efteråret 2017.

Programmet for Afghanistan-Pakistan blev påbegyndt i 2015 og løb frem til udgangen af 2017. I 2017 har programmet fortsat fokuseret på bl.a. støtte til udvikling og drift af det afghanske politi, støttefunktioner for den afghanske hær og uddannelse af afghanske officerer. Det er besluttet, at programmets indsats i Afghanistan skal forlænges med en tredje fase fra 2018 til 2020.

Under det regionale freds- og stabiliseringsprogram for Sahel, der løber frem til medio 2018, har Danmark i 2017 fortsat støttet til det regionale træningscenter *École de Maintien de la Paix (EMP)* i Bamako med bl.a. instruktørudsendelse fra Hjemmeværnet. Med midler fra Fondens reservepulje blev det desuden besluttet at støtte etableringen og opbygningen af G5 Sahel-styrken, som er en regional indsatsstyrke, der skal bidrage til stabilisering af Sahelregionen med styrker fra Mali, Niger, Burkina Faso, Tchad og Mauretania. Danmark bidrager ligeledes til at styrke den demokratiske kontrol med styrkerne f.eks. med kurser til parlamentarikere. Det er besluttet at igangsætte en ny fase af programmet medio 2018.

En instruktør fra Hjemmeværnet bidrog i 2017 til en evaluering af et kursus ved *École de Maintien de la Paix* i Bamako mhp., at kurset opnår FN certificering.

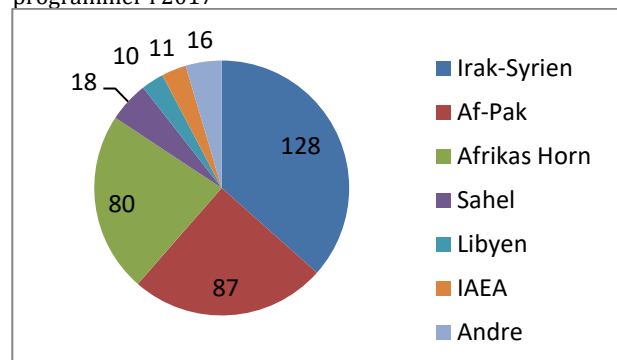
Fonden igangsatte primo 2016 en pilotindsats til forebyggelse og bekæmpelse af voldelig ekstremisme (Countering Violent Extremism, CVE) i Mellemøsten. Fokus for programmet, der dækker indsatser i Jordan, Libanon og Irak, er at styrke ISIL-frontlinjestaters kapaciteter til at forebygge og bekæmpe terrorisme. Ved at styrke lokale myndigheders evne til at imødegå rekruttering og finansiering af terrorisme, bidrager Danmark til at modgå udbredelsen af voldelig ekstremisme i regionen. Udenrigsministeriet har siden medio 2016 haft en regional programkoordinator placeret i Amman, Jordan.

Under Freds- og Stabiliseringsfonden er der også afsat en mindre pulje midler til at styrke FN's evne til stabilisering og fredsbevaring. I 2017 har Danmark bl.a. støttet FN's Medical Division i et arbejde med at udvikle sanitetstjenesten ved FN's fredsbevarende missioner.

I 2017 ydede Fonden endvidere støtte til at fremme maritim sikkerhed i Guineabugten. Det skete bl.a. gennem udsendelse af en maritim rådgiver fra Forsvaret til Nigeria samt Frømandskorpsets kapacitetsopbygning af partnerenheder fra Nigeria og Cameroun.

Med midler fra Fondens pulje til pludseligt opståede behov støttede Danmark i 2017 desuden FN's arbejde med at bidrage til stabiliseringen af udvalgte kommuner i Libyen og fremme den libyske samlingsregerings legitimitet i befolkningen. Der fokuseres bl.a. på genopbygning af konfliktramt infrastruktur, opbygning af lokale myndigheders kapacitet og på at styrke lokale konfliktløsnings- og medieringskapaciteter. I 2017 støttede Fonden tillige Det Internationale Atomenergiagentur (IAEA) arbejde, herunder ift. monitorering af Iran atomaftalen.

Figur 1: Fordelingen af Fondens midler på regioner og programmer i 2017

Udover aktiviteterne under Freds- og Stabiliseringsfonden har danske civile været udsendt til krisestyringsmissioner og valgobservationsmissioner finansieret gennem Freds- og Stabiliseringsberedskabet. Beredskabet har i 2017 udsendt eller forlænget 45 langtidsrådgivere til krisestyringsmissioner i bl.a. Irak, Afghanistan, Libyen, Somalia, Sahel (Niger/Mali) og Ukraine. Derudover var der i 2017 udsendt 83 valgobservatører til observationsmissioner i bl.a. Kosovo, Honduras, Nepal, Tyrkiet, Georgien og Armenien.

Rigspolitiet har i 2017 haft 26 polititjenestemænd udsendt som politirådgivere til krisestyringsmissioner og stabiliseringsindsatser i bl.a. Irak, Afghanistan, Ukraine, Somalia, Tyrkiet/Syrien, Libanon og Kosovo. Derudover har Rigspolitiet i 2017 udsendt i alt 27 politiinstruktører til

kortvarige undervisningsopgaver i bl.a. Ukraine og Irak.

FREDS- OG STABILISERINGSFONDEN

Freds- og Stabiliseringsfonden muliggør et bredt spektrum af stabiliseringsindsatser samt genopbygnings- og kapacitetsopbygningsprojekter i krydsfeltet mellem sikkerhed og udvikling. Fonden blev etableret i 2010 med en sammensætning af udviklings- og ikke-udviklingsmidler fra Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet. Fonden har med den tilknyttede interministerielle styregruppe med repræsentanter fra Statsministeriet, Justitsministeriet, Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet, medvirket til at fremme sam-tænkning af danske engagementer i skrøbelige og konfliktramte stater.

Fondens midler er fordelt på en række regionale programmer, navnlig med fokus på Syrien-Irak, Sahel, Afghanistan-Pakistan og Afrikas Horn samt nogle tematiske indsatsområder som bekæmpelse af voldelig ekstremisme, maritim sikkerhed i Guineabugten og FN.

Fonden indeholdt i 2017 368 mio. kr., hvoraf ca. 75 % var udviklingsbistand. Der var under Fonden tre finansieringskilder:

- Udenrigsministeriets udviklingsmidler (DAC),
- Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriets ikke-udviklingsmidler (non-DAC),
- Forsvarsministeriets ikke-udviklingsmidler (non-DAC).

Tabel 1: FSF-finansiering (i mio. kr.) i 2017

Finansieringskilde ¹ (i mio. kr.)	Ramme	Forbrugt	Uforbrugt
UM (DAC)	274,1	259,1	15,0
UM og FMN (non-DAC)	22,1	22,1	0,0
FMN (non-DAC)	71,8	69,9	1,9
Total	368,0	351,1	16,9

1 UM (§06.32.08.80) er tilsagnsstyret, mens de øvrige to puljer er udbetalingsstyrede.

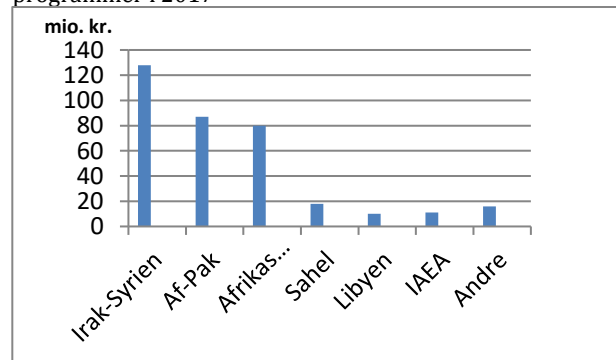
Det bemærkes, at 15 mio. kr. fra Syrien indsatsen var planlagt udbetalt i 2017, men blev tilbageholdt grundet undersøgelse af mistanke om korruption under programmet. Undersøgelsen har sidenhen konkluderet, at der ikke er hold i mistanken. Støtten til partneren ventes genoptaget primo 2018.

STØTTE FORDELT PÅ PROGRAMMER I 2017

I 2017 tilgik den største andel af fondens midler det regionale stabiliseringsprogram for Irak-Syrien med ca. 128 mio. kr., mens programmet for Afghanistan-Pakistan gennemførte aktiviteter for ca. 87 mio. kr. Programmet for Afrikas Horn blev støttet med ca. 80 mio. kr. Herudover finansierede Fonden det regionale stabiliseringsprogram for Sahel med ca. 18 mio. kr. samt programmet for forebyggelse af voldelig ekstremisme (CVE) i MENA-regionen med ca. 10 mio. kr.

Endeligt finansierede Fonden bl.a. en indsats i Libyen til 10 mio. kr. samt støtte til aktiviteter under det internationale atomagentur, IAEA, til ca. 11 mio. kr., bl.a. organisationens monitorering af Irans efterlevelse af sine forpligtelser i medfør af den internationale atomaftale. Indsatser til hhv. at udvikle FN's evne til fredsbevaring og til at fremme maritim sikkerhed i Guineabugten blev støttet med ca. 3 mio. kr. hver fra Freds- og Stabiliseringsfonden.

Figur 2: Fordelingen af Fondens midler på regioner og programmer i 2017

Fsva. 2018 indeholder Freds- og Stabiliseringsfonden midler for mere end 400 mio. kr. Som en del af vedtagelsen af Forsvarsforlig 2018-2023 blev det besluttet, at Forsvarsministeriets bidrag til Freds- og Stabiliseringsfonden gradvist øges i forligningsperioden fra ca. 84 mio. kr. til 150 mio. kr. i 2023.

REGIONALE PROGRAMMER

SYRIEN-IRAK

Det igangværende regionale stabiliseringsprogram for Syrien og Irak (2016-2018) har til hensigt at bidrage til bekæmpelsen af ISIL og andre ekstremistiske elementer i begge lande samt at fremme en inklusiv politisk løsning på konflikten i Syrien og et mere stabilt og inklusivt Irak. Det tre-årige program bygger videre på partnerskaber og resultater, der er etableret og opnået gennem tidligere stabiliseringsprogrammer i Syrien og Irak. Programmet er, henset til de aktuelle behov i begge lande og samarbejdet inden for rammerne af den internationale koalition mod ISIL, først og fremmest målrettet de umiddelbare stabiliseringsbehov i regionen såvel som støtte til moderate aktører, der kan udgøre et alternativ til ekstremisme.

Det samlede budget for perioden 2016-2018 forventes at udgøre ca. 526 mio. kr., hvilket, i tillæg til bidrag fra Freds- og Stabiliseringsfonden, indbefatter 20 mio. kr. fra Det Arabiske Initiativ samt 135 mio. kr. fra Udenrigsministeriets udviklingsmidler. I løbet af 2017 blev der, specifikt fra Fonden, fordelt 128 mio. kr. til programmets tre tematiske indsatsområder: 1) politisk dialog og fredsopbygning, 2) modstandsdygtighed og hurtig mobilisering, samt 3) lokal sikkerhed og regeringsførelse. Blandt indsatserne i 2017 kan nævnes:

- Fortsat støtte til den FN-ledede politiske proces og sammenhængen blandt fredsinitiativer i Syrien. Ud over FN's Særlige Udsendte for Syrien (UNDPA) støtter programmet således to civilsamfundsorganisationer, Baytna og The Day After, som kan bidrage til at forankre en politisk fredsaftale og fremme et demokratisk Syrien.
- Lureminer og andre eksplosiver udgør fortsat en kritisk hindring for effektive stabiliseringsindsatser og internt fordrevnes muligheder for at vende tilbage til områder, som er blevet befriet fra ISIL. Danmark har i 2017 støttet FN's minerydningsorganisation (UNMAS) i Irak, herunder med indsatser i befriede områder som Al Anbar og Ninewah. De mange områder befriet fra ISIL i løbet af 2017

har øget behovet for minerydning, og Danmark har derfor også støttet minerydningsaktiviteter gennem særligt specialiserede organisationer i både Syrien og Irak (Tetrattech og Janus/Sterling).

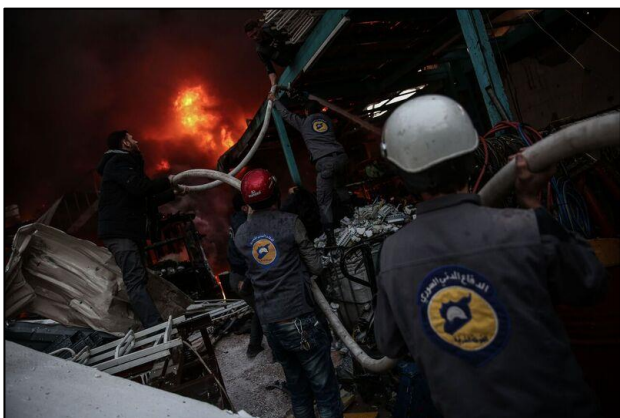

Eksplosiver fundet omkring Al-Shifa hospital i Mosul

- FN's Funding Facility for Stabilisation (FFS) gennemfører en række umiddelbare stabiliseringsindsatser i tæt samarbejde med den irakiske regering og lokale myndigheder i nyligt befriede områder. Projekterne implementeres inden for bl.a. offentlig infrastruktur, herunder f.eks. vand og strøm, kapacitetsopbygning af lokale myndigheder, indsatser til beskæftigelse og genetablering af lokale økonomier samt lokale forsoningsindsatser. Tilsvarende støtter Danmark basale stabiliseringsindsatser i befriede områder inde i Syrien gennem Syria Reconstruction Trust Fund (SRTF).
- The Access to Justice and Community Security Programme (AJACS) støtter og kapacitetsopbygger moderate civile aktører, herunder særligt Syriens Frie Politi, til at varetage sikkerhed og opretholde lov og orden i oppositionskontrollerede og nyligt befriede områder i Syrien. Programmet støttes ligeledes af en række andre donorer. Trods et indskrænket manøvrerum i løbet af 2017 i de områder, som AJACS arbejder i, fortsatte programmet i 2017 og vurderes at levere kritisk stabilitet og sikkerhed til civilbefolkningen i svært udsatte områder. Korrupsionsanklager medførte imidlertid, at nye udbetalinger til AJACS blev tilbageholdt i 2017. En undersøgelse af forholdene har sidenhen konkluderet, at der

ikke er hold i mistanken, hvorfor støtte ventes genoptaget primo 2018.

- "De Hvide Hjelme" opstod som en græsrodsbevægelse som reaktion på luftbombardementer af civile områder i Syrien og har siden 2013 leveret en række kritiske rednings- og beredskabsydelser, primært i oppositionskontrollerede områder. Organisationen støttes af Danmark såvel som en række andre donorer.

"De Hvide Hjelme" på brandslukningsopgave i Syrien

I tillæg hertil har Danmark i 2017 også støttet The International, Impartial and Independent Mechanism to Assist in the Investigation and Prosecution of Those Responsible for the Most Serious Crimes in Syria" (IIIM), som har til opgave at indsamle, behandle og vurdere bevismateriale med henblik på et kommende retsopgør i Syrien.

Der er i 2017 også ydet støtte til FN's program for forsoning i Irak. Formålet med programmet er at indlede en omfattende, irakisk-ledet forsoningsproces særligt i de tidligere ISIL-kontrollerede områder. Processen skal fremme betingelserne for en varig og stabil fredssituation i Irak og forhindre en genoplussen af konflikt.

Endelig er der i 2017 truffet beslutning om at fortsætte den danske støtte til FN's indsats med at støtte reformerne af den irakiske sikkerhedssektor efter, at det irakiske nationale sikkerhedsråd i juli 2017 godkendte et nyt sikkerhedssektorreformprogram. FN støtter reformprogrammet og har bl.a. fokus på det irakiske parlaments og civilsamfundets inddragelse i tilsynet med den irakiske sikkerhedssektor. Desuden varetager FN koordinationen af den øvrige internationale støtte til sikkerhedssektorreformer i Irak. Danmark

støtter FN's indsats med finansiering og en dansk politirådgiver, der er fast tilknyttet programmet i Bagdad.

AFRIKAS HORN

Implementeringen af programmet for Afrikas Horn, som dækker perioden 2015-medio 2018, og som fokuserer på Somalia, Kenya og Etiopien, fortsatte i 2017. Programmet består af tre tematiske programmer: 1) stabilisering af Somalia, 2) styrkelse af regional fredsbevarende kapacitet, og 3) styrket kapacitet til at bekæmpe regionale trusler, inklusiv voldelig ekstremisme og grænseoverskridende kriminalitet. Programmeringen af en ny fase for freds- og stabiliseringsindsatser i Somalia, Kenya og Etiopien efter medio 2018 pågår.

Blandt indsatserne i 2017 kan følgende fremhæves:

- Støtte til FN's arbejde med at styrke rets- og sikkerhedssektoren og bekæmpe maritim kriminalitet i Somalia, herunder pirateri, bl.a. gennem støtte til sikkerhedsarkitekturen, kystvagt, domstole, fængsler samt overførsler af dømte pirater til Somalia. Som en del af denne indsats har Danmark i samarbejde med FN doneret tre patruljefartøjer til Seychellerne, som blev overdraget i 2017.
- Støtte til Somalia Stability Fund har med sit fokus på stabilisering og statsopbygning opnået betydelige resultater i 2017. Fonden har øget sin strategiske fokus på forsoning og initiativer rettet mod forbedring af forholdet mellem den føderale regering og de føderale stater. Derudover er 70 stabiliseringsrelaterede infrastrukturprojekter blevet igangsat baseret på lokale prioriteter. Et nyt initiativ rettet mod socioøkonomisk sårbare kystområder skal adressere de grundlæggende årsager til pirateri.
- Støtte til indsats, der uddanner og reintegrerer afhoppere fra al-Shabaab i samfundet. Dette arbejde har i 2017 særligt fokuseret på exitprocessen og reintegration af afhoppere. Derudover er uddannelsesmæssige aktiviteter, herunder faglig uddannelse og træning yderligere blevet styrket med henblik på at skabe alternative leveveje for eks-militante.

- Støtte til AMISOM, som har gennemført en række stabiliseringsaktiviteter i 2017. Støtten til AMISOM kanaliseres gennem den Afrikanske Union og fokuserer på kapacitetsopbygning af nationale, regionale og lokale regeringsstrukturer, implementering af Quick Impact Projects, civilt-militært samarbejde, kapacitetsopbygning af Somalias nationale politi samt forebyggelse og bekæmpelse af voldelig ekstremisme.
- Støtte til den østafrikanske reaktionsstyrke (Eastern Africa Standby Force - EASF) i samarbejde med de nordiske lande og UK. I 2017 støttede Danmark bl.a. gennemførelsen af EASF's feltøvelse. Øvelsen blev gennemført i november-december 2017 i Sudan med deltagelse af ca. 1.200 personer fra alle ti medlemslande inden for EASF's tre komponenter (militær, politi og civil). Derudover fortsætter EASF med at opbygge deres institutionelle kapacitet, herunder indenfor Early Warning systemer.

Som en del af støtten til EASF blev der i perioden 14. juni til 1. juli 2017 afholdt et dansk sponsoreret politimellemlederkursus i Kenya med 20 deltagere, heraf seks kvinder, fra ni af EASF's medlemslandene.

- Støtte til træning af regionale styrker, herunder regionale træningscentre i Kenya og Etiopien. Udover et militært rådgiverbidrag ved International Peace Support Training Centre i Kenya har Danmark også været med til at finansiere en række kurser i bl.a. valgafvikling, børnebeskyttelse, forhandling, m.m. I samarbejde med UK har Danmark gennem udsendelse af instruktører støttet træning af personel i civil-militært samarbejde (CIMIC) og bekæmpelse af improviserede sprængladninger (IED'er) forud for styrkernes deployering i AU's mission i Somalia, AMISOM.
- Kapacitetsopbygning af de etiopiske myndigheder inden for forebyggelse og bekæmpelse af pengevidvask og terrorfinansiering i regionen. Projektet har assisteret Etiopien til at foretage en national risiko vurdering. Projektet har ligeledes støttet lokale partnere i at udarbejde træningsmateriale, herunder manualer, der anvendes af finansielle institutioner. Særligt fokus er på håndtering af bevismateriale, træning og tillidsopbyggende aktiviteter samt informationskampagner om risici ved illegale pengestrømme. Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet bidrager med ekspertise.
- Støtte til Politiets Efterretningstjenestes kapacitetsopbygning af myndigheder i Kenya inden for forebyggelse af radikaliserings og voldelig ekstremisme. Projektet har vist positiv fremdrift og et stærkt lokalt operativt ejerskab hos de kenyanske partnere. I 2017 fik 18 kenyanske politifolk fra sikkerheds- og efterretningstjenesten træning i København. Træningen fokuserede på den danske model for forebyggelse af forbrydelser og håndtering af radikaliserings samt voldelig ekstremisme. På den baggrund blev en omfattende træningsmanual udviklet.
- Fremme af maritim sikkerhed gennem samarbejde med den kenyanske flåde. I 2017 blev en brosimulator, som Danmark har støttet etableringen af, taget i anvendelse. Simulatoren skal bruges til undervisning i bl.a. navigatørfærdigheder for personel fra den kenyanske flåde og de kenyanske civile maritime myndigheder. Med instruktører fra Forsvarsakademiet har Danmark i 2017 undervist kommende kenyanske instruktører på brosimulatoren.
- Det danske Center for Biosikring og Bioberedskab (CBB) har i 2017 med udgangspunkt i danske kompetencer fortsat arbejdet med at styrke Kenyas kapacitet til at forebygge og imødegå biologiske trusler. I samarbejde med kenyanske myndigheder har CBB gennemført seks workshops og trænet ca. 300 forskere og studerende. CBB har desuden indgået en formel partnerskabsaftale med den kenyanske regering, styrket den interministerielle koordinering, etableret et biosikringsnetværk og

igangsat initiativer til at styrke de operative bioberedskabskapaciteter.

CBB underviser forskere og studerende ved Kenyatta University i Nairobi i forebyggelse af biologisk våbenudvikling, juni 2017.

SAHEL

I 2017 gik det regionale freds- og stabiliseringsprogram for Sahelregionen ind i sin afsluttende fase. Programmet, der i 2013 blev lanceret med Mali, Niger og Burkina Faso som prioritetslande, har en samlet størrelse på 125 mio. kr. og udløber medio 2018. Der er truffet beslutning om at fortsætte det danske samtænkte freds- og stabiliseringsengagement i et nyt regionalt program for Sahel efter medio 2018.

Det nuværende program er komplementært til landeprogrammer i Mali, Burkina Faso og Niger og fokuserer på regional dialog og forsoning, demokratisk kontrol med sikkerhedssektoren samt imødegåelse af voldelig ekstremisme og organiseret kriminalitet. Indsatserne har bl.a. omfattet:

- Støtte til Danish Demining Group, der i grænseområdet mellem Burkina Faso, Mali og Niger kapacitetsopbygger lokalsamfund til at håndtere lokale konflikter.
- Opbygning af kapacitet til konflikthåndtering blandt lokalsamfund i Sahelregionen gennem Centre for Humanitarian Dialogue.
- Støtte til øget demokratisk kontrol med sikkerhedssektoren i Mali, Niger og Burkina Faso igennem National Democratic Institute i samarbejde med Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces.
- Støtte til regionalt FN-program til bekæmpelse af voldelig ekstremisme og organiseret

kriminalitet. Herudover har der ligeledes været givet støtte til et etårigt projekt i 2017, The Sahel Maghreb Research Platform, af Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) sammen med Voluntas, med fokus på analyse af de skiftende sikkerhedsdynamikker i regionen. Formålet har været at bidrage overordnet til policy-udvikling for Danmarks engagement i regionen.

- Hjemmeværnets Center for Stabiliseringsindsatser har støttet kapacitetsopbygning af den maliske nationalgarde og har herunder afholdt et seminar i Danmark om strategisk kommunikation for udvalgte medarbejdere fra nationalgarden.
- Finansiering af kurser på det regionale træningscenter École de Maintien de la Paix (EMP) i Bamako, hvor Hjemmeværnet også har bidraget med ekspertstøtte.

Danmark har derudover bidraget med 7,5 mio. kr. til en ny fælles indsatsstyrke for den regionale sammenslutning G5 Sahel. Styrken består af tropper fra G5-landene Mali, Burkina Faso, Niger, Tchad og Mauretanien og har til formål at bekæmpe terrorisme og grænseoverskridende organiseret kriminalitet som bl.a. smugling af migranter, narkotika og våben. De danske midler går hovedsageligt til at forstærke styrkens evne til at imødegå truslen fra improviserede sprængladninger. I relation hertil er der også ydet støtte til et pilotprojekt gennem Institute for Security Studies (ISS) "Evidence-based analytical support to the G5-Sahel Joint Force", der fokuserer på arbejdet med monitorering og kapacitetsopbygning af G5 styrken.

Gruppebillede af alle de burkinske kvinder, der er repræsentanter i Centre for Humanitarian Dialogue's community netværk i Burkina Faso.

MARITIM SIKKERHED I GUINEABUGTEN

Med henblik på at bidrage til den internationale indsats for at forbedre den maritime sikkerhed i Vestafrika indledte Danmark i 2015 et program med fokus på Guineabugten, hvor dansk skibsfart har betydelige kommercielle interesser. Programmet løber frem til udgangen af 2018 og udspringer af den danske strategi mod pirateri og væbnet røveri til søs. Indsatserne omfatter bl.a.:

- Implementering af støtte til EU-programmet Gulf of Guinea Interregional Network (GoGIN) med øremærkede danske prioriteter inden for de regionale maritime koordinationscentre, støtte til landenes juridiske regler og systemer samt deres muligheder for at retsforfølge pirater.
- Støtte til IMO på 1,2 mio. kr. med henblik på at styrke sikkerheden i regionens havne.
- Udsendelsen af en maritim militær rådgiver fra Forsvaret til den danske ambassade i Abuja i Nigeria. Rådgiveren er akkrediteret som forsvarsattaché i Nigeria og bidrager bl.a. til at identificere aktiviteter, der kan styrke den lokale og regionale kapacitet til at imødegå udfordringer relateret til pirateri og røveri til søs i Guineabugten.

Desuden har Frømandskorpset i 2017 gennemført kapacitetsopbygning af partnerenheder fra Nigeria og Cameroun med det formål at uddanne og øve disse enheder i praktiske færdigheder som sanitet, "boarding" af skibe samt bevissikring til søs.

Frømandskorpsets kapacitetsopbygning af partnerenheder fra Cameroun i 2017.

AFGHANISTAN-PAKISTAN

I 2017 fortsatte anden fase af det regionale stabiliseringsprogram for Afghanistan- og Pakistanregionen. Programmet løber for perioden 2015-2017 og sluttede således med udgangen af 2017. Det er besluttet at gennemføre en tredje fase af programmets engagementer i Afghanistan fra 2018 til 2020. Programmets anden fase havde et samlet budget på 312 mio. kr.

Under programmet støttedes rets- og sikkerhedssektorerne i regionen, navnlig de afghanske og pakistanske sikkerhedsstyrker (politi og militær). Derudover blev der bidraget til fred og forsoning gennem dialoginitiativer. Programmet komplementerer de øvrige danske indsatser i regionen, herunder udviklingsbistanden, den humanitære indsats og den militære indsats, som er beskrevet i Afghanistanstrategien 2015-17. I den kommende fase afløses den politisk forhandlede Afghanistanstrategi af et såkaldt landepolitikpapir på linje med andre lande, hvor Danmark har et stort bistandsengagement. Landepolitikpapiret blev udviklet i løbet af 2017.

Afghanistan-Pakistan programmet havde i 2017 en samlet bevilling på 87 mio. kr. Programmets engagementer i 2017 har været en fortsættelse af engagementerne fra de tidligere år. Følgende konkrete indsatser kan fremhæves:

- Afghansk politi blev støttet gennem Law and Order Trust Fund for Afghanistan via et delegeret samarbejde med EU.
- Støtte til finansiering af den afghanske hær gennem NATO's Afghan National Army Trust Fund.
- Dialogskabende aktiviteter så som konferencer med deltagelse af repræsentanter fra bl.a. Afghanistan og Pakistan og fælles bogudgivelser.
- Støtte til uddannelse af kommende militære ledere på det afghanske officersakademi.
- Samarbejde med Pakistans Maritime Sikkerhedsagentur med kursusvirksomhed i Danmark vedr. havmiljø og søredning.
- Styrkelse af retssikkerheden og grænsekontrol i Pakistan.

Gennem støtte til Law and Order Trust Fund betales lønninger til politiet, og Indenrigsministeriet reformeres. Foto fra UNDP.

BEKÆMPELSE AF VOLDELIG EKSTREMISME I MELLEM-ØSTEN

Fonden understøtter en regional pilotindsats til forebyggelse og bekæmpelse af voldelig ekstremisme og imødegåelse af radikaliserings (samlet 58,5 mio. kr. fra 2016-2018) med fokus på at styrke ISIL-frontlinjestaters (som Jordan og Libanon) kapaciteter til at forebygge og bekæmpe terrorisme. Programmet er komplementeret til landeindsatserne i regionen. Som led i Fondens oprioritering af området er der udsendt en regional programkoordinator til Jordan med ansvar for yderligere at styrke samarbejdet om terrorbekæmpelse med nøglelande i regionen samt sikre koordination med internationale partnere.

Fokus i 2017 har igennem samarbejde med FN og nationale politiskoler i Jordan, Libanon og Irak bl.a. været på træning af retshåndhævende myndigheder i efterforskning og retsforfølgelse af terrorisme. Endvidere er der arbejdet med kapacitetsopbygning af 'Financial Intelligence Units' til at modgå hvidvask og terrorfinansiering. Ved at styrke lokale myndigheders evne til at imødegå terrorfinansiering og foretage menneskeretsmedholdig efterforskning og retsforfølgelse, bidrager Danmark til at modgå udbredelsen af voldelig ekstremisme i regionen.

Derudover har Danmark fortsat støtten til at udvikle nationale modeller for tidlig forebyggelse af radikaliserings og rekruttering på lokalt niveau. Gennem samarbejde med og støtte til nationale og kommunale myndigheder i Jordan og Libanon, bidrager programmet til at fremme kommunernes rolle i og evne til at koordinere og understøtte

lokale initiativer til at forebygge og modgå radikaliserings. Programmet tager udgangspunkt i relevante elementer af den danske forebyggelsesmodel, hvor kommunalt ejerskab spiller en central rolle i forebyggelsen af radikaliserings, og inspireres af erfaringer fra både danske kommuner (København og Viborg) og Nationalt Center for Forebyggelse af Radikaliserings under Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Endelig bidrager indsatsen gennem støtte til 'strategisk modkommunikation' til at imødegå ISIL's budskaber og ideologi online. Der er tale om kommunikationsmateriale lavet af lokale moderate stemmer, der hjælper til at fremme forskning i Irak gennem dialog og positive og realistiske fortællinger.

Aktiviteter under CVE Mellemøsten programmets Strong Cities Network indsats med lokale forebyggelsesnetværk i Jordan og Libanon.

ANDRE STRATEGISKE INDSATSER

FN'S FREDSBEVARENDE KAPACITET

Danmark bidrog i 2017 med knap tre mio. kr. til FN-projekter, der bl.a. sigtede mod at støtte organisationens bestræbelser på at forbedre evnen til at gennemføre fredsbevarende indsats. Midlerne stammer fra den såkaldte FN-pulje, der blev oprettet i 2015.

I 2017 blev midlerne konkret brugt på fire aktiviteter. Danmark har således støttet FN's Signals Academy i Entebbe i Uganda, der arbejder for anvendelsen af IT og moderne kommunikationsteknologi i FN's fredsbevarende missioner. I Entebbe er FN's Train the Trainers Centre ligeledes blevet støttet. Centeret har fokus på at styrke kvaliteten

af den missionsforberedende uddannelse af personer og enheder. En del af midlerne fra FN-puljen er desuden gået til FN's Medical Divisions arbejde med at udvikle sanitetstjenesten ved de fredsbevarende missioner. Endelig sponserede Danmark en workshop i København for ledende FN-ansatte fra hovedkvarteret i New York samt organisationens missioner i Mellemøsten. Fokus for workshoppen var de nuværende politiske og sikkerhedsmæssige dynamikker i regionen. Deltagerne drøftede desuden FN's tilgang til brugen af efterretninger og det igangværende reformarbejde i organisationen. Både Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet deltog som observatører.

Danmarks Militære Repræsentant ved NATO og EU, generalløjtnant Michael Lollesgaard, holdt oplæg for deltagerne ved FN-workshoppen i København.

LIBYEN

Indsatsen i Libyen har det overordnede formål at bidrage til stabilisering af konfliktramte områder i Libyen samt støtte den internationalt anerkendte libyske samlingsregering i at opbygge legitimitet blandt den libyske befolkning. Danmark støttede i 2017 med 10 mio. kr. fra Freds- og Stabiliseringsfonden den såkaldte Stabiliseringsfacilitet, som ledes af den libyske samlingsregering med støtte fra FN og det internationale samfund. De tre overordnede fokusområder for Faciliteten er 1) genopbygning af kritisk infrastruktur, 2) opbygning af lokale myndigheders kapacitet til at adressere befolkningens basale behov samt 3) styrke konfliktløsnings- og medieringskapaciteter på lokalt plan. Alle stabiliseringsaktiviteter støtter den politiske proces, som kan lede til mere inklusive og legitime regeringsstrukturer i Libyen for derved at lægge grundstenene til vedvarende forsoning samt bæredygtig genopbygning og udvikling. Konkrete aktiviteter omfatter bl.a. genop-

bygning af central infrastruktur herunder politistationer, regeringsbygninger, klinikker, vandfaciliteter, el-net og adgangsveje, facilitering af dialog mellem de lokale myndigheder og samlingsregeringen samt støtte til organisationer til at arbejde med lokale aktører mhp. at gennemføre lokale konfliktanalyser, træning og monitorering af konfliktodynamikker.

15 hospitaler i Libyen har fået installeret solpaneler for at sikre forsyningen under de mange strømafbrydelser. Genopbygning på sundhedsområdet er central for stabiliseringen af Libyen. Foto fra UNDP.

DET INTERNATIONALE ATOMAGENTUR, IAEA

Det Internationale Atomenergiagentur (IAEA) spiller en væsentlig rolle i det internationale samfunds bestræbelser på at sikre medlemslandenes overholdelse af Traktaten om Ikke-spredning af Atomvåben (NPT) af 1968, der er hjørnестenen i den internationale indsats for at hindre spredning af atomvåben. I 2017 har Danmark støttet to af IAEA's centrale indsatser. Dels har Danmark støttet IAEA's fond for nuklear sikring, der bidrager til indsatser med henblik på at reducere risikoen for radiologisk eller nuklear terrorisme. Den danske støtte til IAEA skal både bidrage til at forbedre de enkelte landes evne til at håndtere nuklear sikring gennem kapacitetsopbygning samt styrke rammeværket for nuklear sikring globalt.

Desuden har Danmark støttet IAEA's arbejde med at overvåge Irans efterlevelse af atomaftalen om Irans atomprogram, der blev indgået 14. juli 2015 mellem Iran og verdenssamfundet repræsenteret ved EU3+3 (Frankrig, Tyskland og UK plus Kina, Rusland og USA). Et helt centralt element er aftalens monitoreringsmekanisme, som forstås af IAEA, der således har en afgørende rolle i forhold til at monitorere og verificere aftalen kaldet Joint Comprehensive Plan of Action. IAEA's arbejde er

afgørende for at kunne fastslå, at der sker reel efterlevelse af alle forpligtelser fra iransk side. Konkret går danske midler bl.a. til at betale for udsendelse af inspektører samt udtagelse og analyse af prøver, drift af laboratorier mv.

UKRAINE

Under Forsvarsministeriets pulje for internationalt sikkerhedssamarbejde (SIKSAM) har Danmark i 2017 støttet udviklingen af Ukraines kapacitet på forsvarsområdet. Forsvaret har bl.a. medvirket til uddannelsen af ukrainske soldater og instruktører gennem et sprogofficersbidrag til den canadiske træningsmission i Ukraine, Operation Unifier, samt udsendt en rådgiver til NATO's forbindelseskantor i Ukraine, der har bidraget til udvikling af civile kompetencer i forsvars- og sikkerhedssektoren inden for bl.a. reformimplementering.

Indsatsen i Ukraine overgår fra 2018 til Freds- og Stabiliseringsfonden.

Ukrainske soldater gennemfører øvelse i rammen af træningsmissionen Operation Unifier, hvortil Danmark bidrager med sprogofficerer.

2018

I 2018 vil fokus for det danske samtænkte stabiliseringsengagement bl.a. være på afslutningen af de regionale programmer i hhv. Sahel-regionen og på Afrikas Horn. Nye faser af begge programmer ventes lanceret i medio 2018. Det regionale stabiliseringsprogram i Syrien og Irak, pilotprogrammet med fokus på bekæmpelse af voldelig ekstremisme i Mellemøsten samt programmet for maritim sikkerhed i Guineabugten rykker alle ind i deres sidste år i 2018. Der vil i løbet af 2018 skulle tages stilling til programmernes

eventuelle fortsættelse i nye faser. Et nyt Afghanistanprogram lanceres i 2018 og et helt nyt samtænkt freds- og stabiliseringsprogram for Ukraine vil blive lanceret. Samtidig vil Fonden, som i 2017, kunne finansiere projekter i reaktion på pludseligt opståede kriser eller muligheder for at bidrage positivt til freds- og stabiliseringsindsatser i danske prioritetsområder.